

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inštoratom po dogovoru

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996 - Rokopisi se ne vračajo
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

PONEDELJSKI SLOVENEK

V spomin nadškofu Fr. Sedeju!

Spominska svečanost v Mariboru

Maribor, 27. novembra.

Mariborska organizacija Primorcev »Nanos« deluje izredno agilno. Pod okriljem društva se sestajajo primorski rojaki h kulturnim in narodnim prireditvam, ki so si pridobile v Mariboru že upravičen sloves. Danes je »Nanos« priredil spominsko svečanost na dan obletnice smrti velikega goriškega nadpastirja in mučenika nadškofa Sedeja. Ob 9 dopoldne se je vršila v stolnici spominska sv. maša, katero je daroval korni vikar Janko Kokošinek. Na koro je pel pevski zbor »Jadrans«. Ob 10 pa se je vršilo v veliki kazinski dvorani spominsko predavanje. Tudi tokrat je povabil »Nanos« za predavatelja odličnega in priljubljenega govornika, apostola tužne Istre in odličnega poznavalca velikega Sedejevega dela, g. župnika Jakobca Sokliča od Sv. Vida pri Ptuj. Dvorano v kazinskem poslopju so napolnili naši Primorci ter z napetostjo sledili vznemirjenim besedam predavatelja. G. Soklič je z njemu lastno sugestivno besedo naslikal življenjski lik pokojnega nadškofa Sedeja kot apostola in boreca ter osvetlil vsestransko vse njegove vrline, da je stala podoba tega zadnjega slovenskega pastirja primorskega ljudstva kot živa pred poslušalci. Predavatelj je predložil iz življenja in delovanja pokojnika marsikake posebnosti, ki so bile dosedaj v širšem krogu neznane, pa so vendar bistvenega pomena za spoznanje značaja in bistva nadškofa Sedeja. Zlasti krepko je orisal dignitetsko borbo, katero je pokojnik s tolikim pogumom in s tako vztrajnostjo započel proti italijanskemu nasilju ter umel svojo neustrašeno in železno voljo vliti tudi svoji duhovščini. Zaključne besede predavatelja, ki so izzevali v neomajnem zaupanju v bodočnost, ki bo prinesla odrešenje, so izzvale pri navzočih vihar navdušenja in nagradili so ga za njegovo uspešno predavanje z velikim odobravanjem. Za g. župnika Sokličem je še izčrpno govoril odvetnik dr. Irgolič o sedanjem položaju slovenskih narodnih manjšin pod tujim gospodstvom.

Odločna resolucija v Belgradu

Belgrad, 27. novembra. 1. Ob obletnici smrti nadškofa dr. Sedeja so primorski Slovenci po vsej Jugoslaviji pripravili svečane komemoracije. Današnja spominska proslava, ki jo je tu priredilo s svojimi prijatelji tukašnje primorsko društvo »Istra-Trst-Gorica«, je zelo lepo uspela. Proslava

je otvoril predsednik društva dr. Radikon in takoj dal besedo predsedniku Emigrantske zveze dr. Coku, ki je v svojem referatu naslikal trpljenje naše manjšine v Italiji, kateremu se ni mogla izogniti niti Cerkev, niti njeni najvišji predstavniki z nadškofom dr. Sedejem na čelu. Nad 100 duhovnikov so fašisti pregnali čez mejo, 246 duhovnikov je bilo pregnanih ali interniranih ali zaprtih. Italijanski šovinistični fašizem se ni ustavil pred ničemer ter je segel po največjih svetinjah našega naroda in jih poskrnil.

Predavatelj g. Trinajstić je nato v lepem in izčrpnem predavanju naslikal veliko življenjsko delo pokojnega nadškofa dr. Sedeja. Goriški nadškof dr. Sedej, je dejal predavatelj, ni bil samo odlični cerkveni knez, temveč tudi prvi voditelj tega našega zasužnjenežega naroda, kar se je zlasti pokazalo v brezmejni hvaležnosti, ki mu jo je ljudstvo izkazalo ob 25letnici škofovanja. Tem večja je bila zato bol tega naroda zaradi dr. Sedejeve demisijske in nenadne smrti. Jasen mora biti tedaj naš krik in naša zahteva po pravici, ki jo moramo doseči.

Takoj za tem je bila prebrana resolucija zborovalcev, ki v dveh točkah v glavnem ugotavlja sledeče: 1. Obsojamo nepravilno delovanje začasnega cerkvenega zastopnika na nadškofijski stolici v Gorici dr. Sirotića, ki deluje v nasprotju s krščanskimi, etičnimi in moralnimi načeli ter ne brani niti svojih duhovnikov pred preganjanjem fašističnih oblasti. 2. Od merodajne cerkvene oblasti v Rimu zahtevamo, da v smislu oporoke velikega nadškofa dr. Sedeja postavijo na izpraznjeno nadškofijsko stolico v Gorici človeka, ki bo spoštoval narodne pravice zaupane mu črede.

Po soglasnem sprejetju resolucije je bila spominska proslava zaključena.

Belgrad, 27. novembra. 1. Obletnico smrti blagopokojnega nadškofa dr. Sedeja je proslavilo oziroma jo bo proslavilo še 30 emigrantskih društev po Jugoslaviji, ki so vsa nastopila z resolucijami ter zahtevami, da se postavi za goriškega nadškofa duhovnik, ki bo pravičen in pošten in ki je izšel iz onega ljudstva, kateremu naj bo duhovni voditelj.

Klub primorskih akademikov. Danes ob 20 se bo vršil v društvenih prostorih (Gledališka 8-I) redni društveni sestanek s komemoracijo za umrli nadškofom goriškim, Sedejem. Udeležba pri komemoraciji naj bo častna zadeva vsakega člana.

Mladinska Podružnica »Soče« pozivlja vse člane, da se udeležijo spominskega sestanka po nadškofu dr. Sedeju v torek 29. t. m. ob 8 (Gledališka ulica 8-I). Zaradi izredno važnih, za društvo ugodnih zadev, pridite vsi in točno! — Opozarjamo vse člane, da se vrše pevske vaje vsak ponedeljek in četrtek ob 8 v šoli na Ledini.

Papen ali Schleicher

Berlin, 27. nov. tg. V nedeljo so se razgovori o rešitvi vladne krize nadaljevali samo v čisto privatni obliki. Zunanji minister Neurath se je med tem vrnil iz Zeneve. Domneva se splošno, da bo državni predsednik Hindenburg izbral samo med dvema rešitvama: Papen ali Schleicher. Samo po sebi je umevno, da sta Papen in Schleicher, ki prihajata v prvi vrsti v poštev za kancersko mesto, na vseh straneh poizvedovala, da bi mogla Hindenburgu točno povedati, kakšni so izgleidi za imenovanje enega ali drugega. Posebno sta povpraševala v tej smeri, kakšno stališče bi zavzeli gospodarski krogi, delavske strokovne organizacije in stranke za eno ali drugo rešitev. Von Papen je v glavnem odsvetoval svoje imenovanje zato, ker bi po vesteh, katere je prejel iz gospodarskih krogov, njegovo ime vznemirjalo delavske kroge in politične stranke in otežilo možnost političnega premirja v Nemčiji. Pomisleki generala Schleicherja proti prevzemu kancerskega mesta pa so ti, da bi bila zveza med vojsko in političnim vodstvom v Nemčiji neprimerna, vsaj pa prezgodnja. Treba je omeniti načelno razliko v liku v pomenu rešitve vladne po Papenu ali po Schleicherju. Papenov kabinet bi pomenil zaslon rešitev za zimske mesece, taka vlada bi mogla opraviti le najnujnejše posle, da premaga težkoze zimskih mesecev, vse druge načrte pa bi morala opustiti. Schleicherjev kabinet pa bi pomenil poskus takojšnje dolgotrajne rešitve, pri kateri bi se upo-

rabljale vse sile za obširno reformo na najrazličnejših poljih. Za oba kabineta pa bi bila prva skrb ta, da se oteseta dela nezmožnosti državnega zbora. Sicer se skuša doseči s strankami premirje za nekoliko mesecev, prvi poskusi pa so bili tako malenkostni, da najbrže ne bo mogoče izogniti se konfliktu med vlado in parlamentom. Če bodo torej v zimskih mesecih hoteli preprečiti, da ne bi državni zbor s popolnoma negativno večino prekril vseh odredb vlade, bo to mogoče samo na ta način, da se z zasilnimi odredbami vlade odgodi parlament. Kako naj se to zgodi podrobno v tehničnem in jurističnem smislu, se očitno tudi razpravlja pri državnem predsedniku.

Hitler se tolaži

Weimar, 27. nov. tg. V soboto zvečer sta Hitler in dr. Göbels prvič govorila na javnem shodu po neuspehu vladnih pogajanj. Hitler je izjavil, da so bili Hindenburgovi pogoji že radi tega nesprejemljivi, ker si je Hindenburg pridržal imenovanje zunanjega ministra. Zanj je aenozno, da bi mu dali samo polovico oblasti in mu obesili verige, ki bi morale del narodnega dviga preprečiti. Mogoče je samo: »Ali, ali.« On zahteva vso oblast, ker nima prav nič veselja, da bi gledal, kako bi se po trinajstletnem boju uničil pokret narodnih socialistov v enem letu z razdeljeno vladno oblastjo. Dr. Göbels pa je izjavil, da so narodni socialisti slej ko prej edini. Katerikoli kabinet in katerikoli mož bo sedaj prišel na vlado, ga bodo narodni socialisti smatrali za sovražnika.

Nova pota francoske politike Posledice zblizanja z Rusijo

Pariz, 27. novembra. AA. Listi priobčujejo izjavo, ki jo je dal poljski zunanji minister o pravkar sklenjenem paktu med Poljsko in Sovjetsko Rusijo ženevskemu poročevalcu agencije Pad. Poljski zunanji minister Beck pravi v tej izjavi med drugim:

Z zadovoljstvom smem izjaviti, da je pravkar ratificirani pakt o nenapadanju in o spravnem reševanju sporov med Sovjetsko Rusijo in Poljsko velikega pomena za obe državi. Ta sporazum bo v mnogočemu ublažil razpoloženje duhov v Sovjetski Rusiji in na Poljskem in približal oba naroda. Ustvaril bo tudi to, da bodo med obema narodoma nastali odnosi dobrega sosedstva. Pomen tega pakta pa ni omejen le na naši dve državi. Dali smo tudi drugim državam primer dobre volje in načina, kako se lahko vzajemno rešujejo velika vprašanja.

Obžalujem, ker so me drugi posli zadržali v Zenevi, in da osebno nisem mogel prisostvovati izmenjavi ratifikacijskih listin.

Pariz, 27. nov. AA. O paktu, ki bo prihodnji torek podpisan med Francijo in Sovjetsko Rusijo glede nenapadanja, priobčujejo listi obširne komentarje. Desničarski listi paktu niso naklonjeni, levičarsko na ga toplo pozdravljajo.

»Oeuvre« ugotavlja, da pakt o nenapadanju med Francijo in Sovjetsko Rusijo sam na sebi ne pomeni veliko. Pač pa bo imel velike posledice in bo med drugim ublažil veliko napetost, ki je dozdaj vladala med Francijo in Sovjetsko Rusijo. Gotovo je, da bo to tudi v korist trgovine med obema državama. List priznava, da teži Sovjetska Rusija zdaj za mir ne zaradi tega, ker bi to odvarjalo njenim načelom, temveč ker ga nujno potrebuje. Zato se je sporazumela s Francijo vsaj na tem področju, če se že ne more na drugih.

Pariz, 27. nov. AA. Po poročilu iz Berlina objavljajo nemški listi obširne komentarje o paktu, ki bo podpisan 27. t. m. med Francijo in Sovjetsko Rusijo.

Listi soglašajo v tem, da je pakt za Francijo velika pridobitev. Francoska zunanja politika je s to pogodbo s Sovjetsko Rusijo krenila v nov pravec. Francosko-sovjetski pakt bo imel brez dvoma posledice tudi na nemško zunanjo politiko in na njeno razmerje do Francije. Po 15letnih medlih odnosih je zdaj med Francijo in Sovjetsko Rusijo nastopilo zblizanje. Listi poudarjajo, da sedanji pakt med Francijo in Sovjetsko Rusijo ne sloni na istih osnovah kakor berlinski pakt med Nemčijo in Sov. Rusijo. »Der Tag« pripisuje temu paktu velik pomen tudi v zvezi z razorožitvijo.

Amerika razbila enotno fronto

London, 26. nov. tg. Ob koncu tedna bo prišlo v Anglijo do važnih odločitev. Čujemo, da v kabinetu ni soglasnosti o drugi noti, ki naj se pošlje Ameriki v vprašanju vojnih dolgov. Finančni minister Neville Chamberlain in zunanji minister sir John Simon, ki sta odgovorna za lausanski gentlemenski dogovor med zavezniki, sta proti temu, da bi Anglija placala decemberski obrok in hočeta to Washingtonu reči naravnost, Baldwin, ki je odgovoren za dogovor o dolgovih z Ameriko, ki je bil sklenjen pred 10 leti, hoče, da mora Anglija, če to mora biti, tudi sedaj držati besedo. Njegovo stališče pa podpira tudi večina kabineta in tudi sicer londonska City. Sedaj v tem trenutku nihče ne misli resno na to, da Anglija ne bi plačala, če bi njena druga nota ne učinkovala. Objava treh washingtonskih not, poslanih Franciji, Belgiji in Angliji je jasno pokazal, da so lausanski dogovori zaveznikov, stopiti pred Ameriko skupno, škodovali angleški stvari. Pismo Stimsona angleški vladi naglašja na dveh mestih, da bodo Američani, kakor so svoječasno pogodbe o posojilih obravnavali in sklepali individualno, razpravljali tudi glede revizije individualno in po razmerah dotične države. Obe državi, ki sta bili poslani Franciji in Belgiji, posebno pa ona, ki je bila poslana v Pariz, sta tudi v tonu in argumentaciji zelo različni od one, ki je bila poslana v London. Nota, ki je bila poslana v London, jasno dopušča možnost poznejših individualnih pogajanj ter je angleški kabinet sedaj celo postavil pred vprašanje, ali naj bolj uvažuje lastne interese kakor pa svoječasne druge, ki jih je dala bivšim zaveznikom v Lausanni.

Belgija ne plača

Pariz, 27. nov. tg. Ministrski predsednik Herriot se menda vendar ne bo udeležil v četrtek 1. decembra konference petih velicil in bo morda predlagal odgoditev konference. To odgoditev utočuje s tem, da je sedaj preveč zaposlen z vprašanjem vojnih dolgov. Quai d'Orsay in finančno ministrstvo neprestano delata na tem, da se dovrši odgovor Francije na ameriško noto. Posvetovanja gredo v glavnem za enkrat za tem, kako bi mogli Ameriki čim najbolj odrezavo dokazati, da le obstoja zveza in odvisnost med reparacijami in vojnimi dolgi. O moralni zvezi med obema vprašanjema ni po francoskem mnenju nobenega dvoma, radi česar nameravajo opomniti predsednika Hooverja na njegov znani komuniké o sestanku z ministrskim predsednikom Lavalom, posebno ker se je v tem komunikéju govorilo tudi o novi priložnosti dolgov. Težje pa bo dokazati juridično zvezo med obema problemoma. Obenem pa se nadaljuje diplomatski razgovori med Parizom, Londonom in Washingtonom Belgijška vlada pa je še obvestila Ameriko, da bo dne 15. decembra proglasila plačilno nezmožnost.

Razgovori med Herriotom in ameriškim delegatom za razorožitveno konferenco Normanom Davisom, ki so se začeli večeraj »na najpristranejši in najlojalnejši način«, se bodo nadaljevali šele jutri dopoldne. Pogajanja se ne tičejo samo enakopravnosti, temveč tudi pomorske razorožitve in paritete med Francijo in Italijo. Toda razočaranje, ki ga je doživela Francija s strani Amerike ravno sedaj v vprašanju vojnih dolgov, gotovo ne pospešuje voljo francoskih delegatov, da bi bili pripravljene ki popustljivosti v razorožitvenem vprašanju.

Francija tudi ne

Pariz, 27. nov. AA. Vsefrancoska zveza bivših bojevnikov, ki šteje 3 in pol milijona članov, je imela danes zborovanje o vojnih dolgovih Francije Zedinjenim državam Sev. Amerike. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, ki odklanja nadaljnja plačila, ker so bile uknjene reparacije, in ki poziva vlado, naj ne ugodí ameriški noti.

Zveza bo priredila po vsej Franciji protestne shode proti nadaljnjim plačilom Ameriki.

Bretonski avtonomisti grozijo Herriotu

Pariz, 27. nov. tg. Po atentatu na vlak, s katerim se je peljal Herriot v Nantes, je dobil Herriot več grozljivih pisem iz krogov bretonskih avtonomistov. V enem pismu mu grozijo s smrtjo, če bi še kdaj stopil na bretonsko tla. Policija domneva, da je v piscu tega pisma zasledila enega izmed atentatorjev v Nantesu.

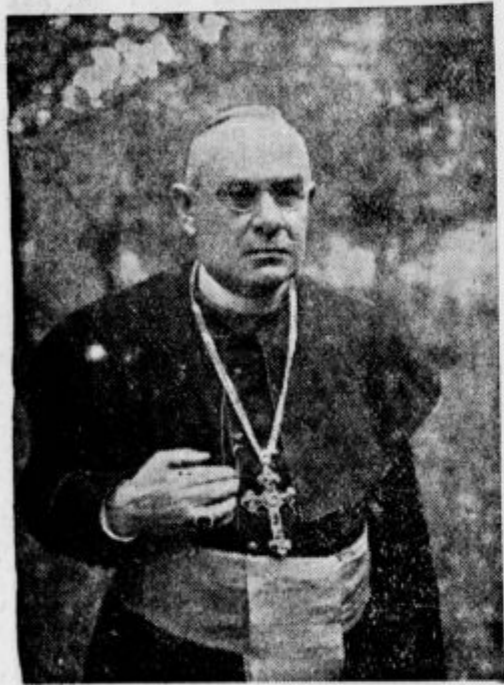
Panem et circenses

V športnem življenju v Italiji se uveljavlja zanimiva novost. Znano je, kako so Lahi vroče krvi in se tudi pri športu radi spozabijo. Saj so celo v pragi onikrat dejansko napadli sodnika Dunajčana. V Italiji se taki napadi večkrat pripetijo. Sodniki imajo težko stališče, skrivati se morajo pred poraženo četo. Nekoč se je zgodilo, da je eden plačal z življenjem. Zato so prišli na idejo. Pri nevarnih tekmah odpirajo in zapirajo obči tako, da tekma izpade prilično častno za obe stranki. Pri slabši stranki namreč ne opazijo vseh pogreškov, pa se stvar sama popravi. Dolžnost je sodniku olajšana, ker po žogobrenem pravnem načelu niso dolžni vse videti, ampak presojati le to, kar so videli hoteli.

Rusko-poljska pogodba ratificirana

Moskva, 27. nov. tg. V prezidiju centralnega izvršnega odbora je bila danes ratificirana rusko-poljska pogodba o nenapadanju in rusko-poljski poravnalni dogovor.

Dunajska vremenska napoved: Milo vreme bo trajalo še nadalje. Ponekod bo dež.

Danes poteče leto, odkar je v Gorici izdihnil svojo dušo dr. Frančišek Sedej, knez in nadškof goriški. Tako naglo in tako nepričakovano se je sklonilo pod težo pastirske palice njegovo telo, ne samo za nas vse, ki smo mu nedolgo poprej, pred slatomašniškim oltarjem v cerkvi S. Ignacija na Travniku napovedovali še vsaj 10 let življenja, temveč predvsem za tisto nesrečno ljudstvo, ki je po pravici videlo v njem zadnji branik pred končno fašistično poplavo. Njegovo telo so strli tisti, v katerih imenu je neki fašistični funkcionar v Gorici sam dejal, da komaj čaka trenutka, ko bo ta... (tu je imenoval najbolj umazano žival) »poginilac«.

Pokojnik je bil vzgojen v duhu strogega spoštovanja zakonov in reda, ko je bilo Cerkvi in državi točno odmerjeno področje njenega udejstvovanja, ko je država dajala Cerkvi in njeni duhovščini čast, ki jima gre, in pozneje je bil navajen spoštovanja, s katerim so predstavniki posvetnih oblasti gledali na visokega cerkvenega kneza goriškega nadškofa. Zato so njegovi živi kmalu odpovedali v boju s hinavskimi in brezobzirnimi prihajalci, ki so zasedli prva mesta na goriški prefekturi, policijski upravi in pri vodstvu fašistične stranke, ko je odšel prefekt Dompieri.

Toda bolj kakor njegovo telo je bila pred smrtjo strta njegova duša. V času njegove silne borbe s nasilnim režimom za najbolj elementarno pravico še tako nekulturnega naroda, za pravico, da bi njegovo ljudstvo smelo še nadalje moliti Boga v svojem jeziku, in ko je čutil, da so mu sile pojemale, se je od dneva v dan v njegovem srcu oglašal strah, kaj bo iz njegovih Cerkljanov in ubogega slovenskega ljudstva, ko on umre. Skrbno je hotel urediti svojo zapuščino, hotel je poskrbeti vernemu ljudstvu in vdani duhovščini za dobrega namestnika. Zato se je umaknil le pod pogojem, da bo za njegovega naslednika imenovan duhovnik, ki bo razumel skrbi goriške duhovščine in trpljenje nesrečnega ljudstva, pastir, ki bo branil svoje ovce pred volkovi v nedolžni obleki pogodb, ki jih ne izpolnjujejo in ki bi bil zanje pripravljen tudi trpeti. Po krivdi nesposobnega človeka, ki mu je bila izročena zadeva v roke, se je zgodila Cerkvi tako iskreno vdanemu nadškofu krivica. Na njegovo mesto je bil imenovan človek, ki mu ne zaupata ne duhovščina ne verno ljudstvo, človek, katerega preteklost je napovedovala, da bo stopil na stran močnejših. Gospod Sirotić še vedno upravlja goriško nadškofiijo.

Silnega udarca že tako izmučeno telo pokojnika ni preneslo. Zadnje dni pred smrtjo mu je duhovnik prebiral premišljevanje o poslednji sodbi in bolnik je od časa do časa vzdihnil: »Hudo bo, hudo bo, o Gospod!« Koliko huje bo za tiste, ki bodo pred Bogom dajali odgovor za škodo, ki so jo trpele duše tisoč in tisoč vernikov na Primorskem in pri nas radi dogodkov v tihi nadškofijski palači v Gorici.

Naš zadnji pastir, naš pokrovitelj, Frančišek Sedej, naj tvoje telo, ki ga objemajo molitve hvalnih vernikov, mirno počiva na Sv. gori pri Kraljici, h kateri si se tako rad satekal. —ski

★

Umrli si naš knez

(Ob obletnici smrti goriškega knezonadškofa Fr. Sedeja

Umrli si — naš knez!

Da smrtni ukaz je ta iz nebes, obup naš kriči, kriči v mrtvaške dni...

Krik živih mrličev iz naših teles:

Umrli si — naš knez!

Im iščejo Pastirja — ovce razkropljene in iščejo Rešnika — duše utopljene, ko se pod nami zrušil je slovenski jez:

Umrli si — naš knez!

Imeli smo kneze, imeli smo vladike: Slovenci imamo na zemlji svetnikel

Zopet dva ponarejevalca srebrnikov V St. Vidu nad Ljubljano sta bila aretirana dva moža, ki sta delala 20 dinarske srebrnike

Ljubljana, 27. septembra

Ponarejevalcev denarja je zmerom več; ne mine skoraj teden, da se ne bi tu pa tam pojavil kak nov posameznik ali skupina, ki se je lotila na videz plemenitega poklica: ponarejati kovane dinarske novce. O dveh ponarejevalcih, ki sta »kova« 20 dinarske kovance v St. Vidu nad Ljubljano, so ljudje v okolici razširili cele bajke. Nekateri so vedeli povedati, da sta možaka napravila kar tisoč komadov 20 dinarskih novcev, spet drugi so to število nategnili na deset tisoč komadov.

O zadevi smo dobili sledeče zanesljive podatke: Zadnji petek o pol dvanajstih dopoldne je stopil v Cirmanovo trgovino 25 letni mizarski pomočnik Rozman Ivan iz Vižmarjev, ki je kupil tam neko malenkost. Trgovska pomočnica mu je postregla ter sprejela 20 dinarski novček in ga brez posebne pozornosti vrgla v predal. Ko pa je čez par minut nato prišla v trgovino lastnica trgovine sama ter pregledovala v predalu denar, je kjo opazila med srebrniki sumljiv 20 dinarski novček. Pogledala ga je natančno ter seveda takoj ugotovila, da je novček ponarejen. Brž je skočila na bližnjo orožniško postajo, pokazala najden ponarejen denar orožnikom ter navedla tudi, kdo da ga je prinesel v trgovino.

Orožniki so takoj pričeli iskati Rozmana po St. Vidu. Kmalu so ga prijeli ter zaslišali. Sprva je mož odločno tajil. Povedal je, da je tisti novček, za katerega je seveda priznal, takoj, da ga je pustil v trgovini, dobil na neki veselici pri Zaletu v St. Vidu, kjer je igral harmoniko. Rozman je v četvrtiški okolici znan kot godec na harmoniko ter ga ljudje poznajo pod imenom »Juheje«.

Medtem, ko so Rozmana pridržali na orožniški postaji, so orožniki na njegovem domu napravili hišno preiskavo. Doma v kuhinji so dobili njegovo ženo, ki je tudi odločno tajila vso stvar. Sum orožnikov pa je bil zlasti podkrepljen z odpadki raznih kovin, ki so bili raztreseni po kuhinji okrog štedilnika. Žena je sicer rekla, da so odpadki nastali zaradi tega, ker je mož popravljal neki lonec ali ponev. Toda polagoma je žena začela v protislovja in nazadnje je lepo priznala, da je njen mož res delal 20 dinarske novce. Pomagal pa je možu še drug mož, za katerega pa je žena vedela le toliko, da mu je ime Ivan.

Ko so orožniki oddali nato iz hiše, kjer stanuje Rozman, so na dvorišču srečali 24 letnega Mravljeva Ivana, delavca, rojenega nekje blizu Gorice. Na slepo srečo so veleli orožniki Mravljetu, naj gre z njimi k Rozmanovi ženi. Možno je takoj postal nervozen, začel se je tresti, neredno je ječal, k Rozmanovi ženi v kuhinjo pa je mirno sledil orožnikom. Toda že v veži sta orožnika zaslišala tiho žvenketanje v žepu Mravljetu. Tik pred vhomom v kuhinjo pa je Mravlje položil na bližnjo vrečo tatiboma dva ponarejena 20 dinarska novca. Pri

osebni preiskavi so pri Mravljetu našli še en ponarejen 20 dinarski novček.

Nato je bila zadeva seveda kmalu popolnoma jasna. Mravlje je ponarejevanje priznal ter povedal tudi, kako sta se oba skupaj z Rozmanom lotila ponarejevanja. Zadnje čase sta bila oba brezposelna, mislila sta torej na ta način kaj zaslužiti. Rozman je oženjen ter ima dva majhna otroka. Mravlje pa je samski. Rozman je sicer delal pri raznih mizarskih mojstrih tu okoli, Mravlje pa pri različnih zidarjih podjetnikih kot navaden delavec.

Denar sta Mravlje in Rozman delala na moč preprosto. Vila sta v pokrovec navadne škatljice za globin nekoliko svinca, vložila vanj 20 dinarski novček, okadila povrh z dimom od sveče, da se vrhna plast svinca ni prijemala spodnje, da sta tako lahko model ločila; s kraja sta napravila majhno luknjico, skozi katero sta vlivala v model pripravljeno zlitino. Napravila sta vsega skupaj menda le 4 komade srebrnikov, ki so jih vse orožniki zaplenili.

Zlitino za kovanje je iskal Rozman pri raznih podjetnikih v St. Vidu. V četrtek popoldne je bil najprej pri g. ključavničarju Kremžarju, kjer je povpraševal po primerni kovini. Tam so mu rekli, da pravzaprav take kovine nimajo. Vpraševali so ga tudi, čemu mu bo kovina, kar pa Rozmanu ni bilo prida všeč. Na razne načine se je izgovarjal, češ, da bo nekaj popravil, Kremžarjevi so ga poslali k Magistru, ki ima včasih na zalogi več primernih kovin za vliivanje ali varjenje avtomobilskih osi. Magister je Rozmanu povedal, da ima sicer samo kake pol kilograma tako zvane »kompozicije«, zmesi svinca, cina, srebra in drugih kovin, toda nekaj mu te zlitine vendarle lahko odstopi, če jo res nujno rabi. Pri Magistru je namreč Rozman trdil, da bo rabil zlitino pri nekih strojih g. Kolb, ki ima v Vižmarjih delavnico za smuči. Toda omenjena »kompozicija« je draga reč, velja okroglo 160 Din kilogram. Zato bi se Rozman nazadnje zadovoljil tudi z navadnim svincom, ki mu ga je ponudil Magister, toda še ta se mu je zdel predrag. Imel je namreč le 8 Din denarja. Od Magistra je odšel Rozman zopet h Kremžarju, kjer je naposled kupil 70 dekagramov trdega svinca za vseh 8 Din, ki jih je prenegel.

V četrtek zvečer sta nato začela z izdelovanjem, v petek dopoldne pa se je že začelo razpečevanje. Toda že pri prvem novcu so za stvar zvedeli orožniki, ki so oba ponarejevalca aretirali in izročili ljubljanskemu sodišču, kjer zdaj čakata, kaj se bo z njima zgodilo. Ponarejeni kovanci so bili menda slabo izdelani, bili so zlasti precej bolj temni kakor pa pravi srebrniki. Da bi bila Mravlje in Rozman izdelala že 1000 ali celo več komadov 20 dinarskih novcev, kakor pripovedujejo ljudje po St. Vidu, je navadna bajka, ki jo je četvrtiško orožništvo s svojo natančno in temeljito preiskavo docela ovrglo.

Gnila jajca v »Veslem vinogradu«

Ljubljana, 27. nov.

Dolgo zadrževana jeza večine občinstva proti »prizoriti nemoralne drame« Veseli vinograd« je izbruhnila nocoj z veliko silo. Že takoj, ko se je zastor dvignil, so se pričele hrupne demonstracije s kriki »fuj! — Doi z Vinogradom!«. Na oder je priletelo tudi gnilo jajce. Demonstracije proti igri so se stopjevale od minute do minute in razni poskusi s strani manjšine občinstva, prirediteljaplav, so klavrno propadli. Ves čas se ni slišala niti ena beseda z odra. Gledališka uprava je kljub temu, da je bila večina občinstva nerazpoložena, pustila igrati dalje. Vendar je moral zastor parkrat pasti. Občinstvo je neprestano in spontano demonstriralo. Občinstvo je zapelo tudi dve domoljubni pesmi in kazalo pri tem odru hrbet. Ob zaključku lista demonstracije še trajajo. Velik del občinstva je moral zapustiti svoje prostore.

Pusta jesenska nedelja

Ljubljana, 27. novembra.

Danes je bilo v Ljubljani dolgčas, kakor je ponavadi vedno ob nedeljah. Po ulicah se je vlečlo pravo tipično jesensko razpoloženje, ljudje so hodili čemurni in nekam zaprti. Ponoči ko se je spoznanje deževalo, prav toliko, da so bile zjutraj asfaltne ulice rosne in spolzke, po cestah pa so stale male luže. Skozi vse dan se je nato vreme še nekam držalo, celo solnce se je nekaj časa smejalo. Proti večeru je zopet rahlo rosilo, prav ta nagajanje. Brez dežnika se ljudje niso upali na ulico, dežnika pa skoraj ni bilo moč dobiti. Za pozne jesenske izlete pa je bila današnja nedelja kakor nalašč. Dopoldne je zlasti oživela Smarna gora ter Sv. Katarina. Tudi ti volski parki in gozdovi so imeli dovolj srenjačev. Popoldne pa so jo ljudje mahnilo seveda v bližnje okoliške gostilne nad novo portugalico in krvavice. Proti Ježici, Zalogu in Rudniku so romale procesije ljubljancov.

Čudno je ob vsem tem, da niti gledalci nista ob popoldanskih predstavah tako zasedeni, kakor bi bilo potrebno. Tako v operi kakor v drami so imeli le srednje zasedeno hišo. Zabele je bilo sicer na obeh krajih dovolj. Zlasti v operi je domača opereta »Erika« zelo navduševala občinstvo. Posebno domače narodne plesne in motive so morali pevci in plesalci kar po trikrat ponavljati.

Na policiji so imeli mir. Prijeli so sicer nekaj manjših umovčev, ki so kradli na raznih stojnicah, prišlo je tudi nekaj prijav zaradi nadležnosti brezposelnih in brezdomcev — toda to so vsakdanje stvari, ki smo se jih že privadili.

Tudi v bolnišnici niso sprefeli nobenega resnejšega bolnika. Reševalna postaja je prepelala v bolnišnico 52 letnega Martina S., ki si je zopet skušal utrgati nit svojega nemirnega življenja, kakor je to poskušal že večkrat. Nameril se je ustreliti v srce, pa je zgrešil. Kroglja se mu je zarila nekam nad srce.

Šentpetersko prosvetno društvo naznanja svojim članom, da se vsi danes v ponedeljek, dne 28. novembra egiptopno predavanje. Predava g. urednik Kosiček.

Miklavžev večer v Unioni dne 5. decembra ob 7 zvečer. Prireditelji se na vso moč prizadevajo, da izvrše predstavo obdarovanja otrok po Miklavžu res mirno-veličastno in tudi temu pomenu in priliki dostojno. Miklavž bo prišel v sijajnem spremstvu. Bajna razsvetljava. Veličastni prizori. Nova scenerija. Godba. — Vsa prireditelja se bo izvršila v teku dobrih dveh ur. — Predprodaja vstopnic se začne že 1. decembra ob 9 dopoldne in traja do 13. Preskrbite si vstopnice pravočasno.

Vombergerjeva »Voda« na trnovskem odru

Sinoči se je ponavljala Vombergerjeva komedija »Voda« na odru Doma v Karunovi ulici v Trnovem. Premijera in krstna predstava te igre v Ljubljani se je vršila preteklo nedeljo z lepim uspehom. O predstavi prinesemo jutri daljše poročilo.

Damske nogavice, volnene, volna svila, volna flor, res trpežne, ima trkdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

»Slovenska krščanska šola« v Belgradu

Belgrad, 27. novembra. 1. Pod okriljem belgrajskega Prosvetnega društva se je danes popoldne v dvorani za katoliško cerkvijo v Krunski ulici vršil sestanek slovenskih staršev. Na sestanku je imel g. katehet Ulađa zanimivo predavanje o šolskem vprašanju. Prisotnih je bilo lepo število slovenskih staršev, ki imajo šoloborne otroke. Predavatelj je nazorno opisal razmere, ki vladajo na tukajšnjih šolah. Navzoče starše je pozval, naj se v bodoče bolj zanimajo za to vprašanje, ki je posebno za slovenske otroke v Belgradu silno važno, saj v šoli skoraj nikoli ne slišijo slovenske besede. Po predavanju se je razvila živahna debata, v katero so posegali posebno starši šolobornih otrok. Izražena je bila misel, naj bi se tudi v Belgradu ustanovilo društvo »Slovenska krščanska šola«, kar so vsi navzoči sprejeli z velikim navdušenjem. Takoj je bil izvoljen petčlanski pripravilni odbor, ki mora v najkrajšem času sklicati širši sestanek slovenskih staršev in pripraviti vse potrebno za ustanovni občni zbor.

Prenos sedeža grškokatoliške cerkve

Zagreb, 27. nov. Z današnjim dnem se je sedež grško-katoliške škofije končno veljavno po 250 letih zopet prenesel iz Križevcev v Zagreb. Grškokatoliški škof dr. Nyarady se je te dni vrnil iz Rima in prinesel od sv. očeta zadevni odlok. Dogodek se je praznoval s svečano slovesnostjo v cerkvi sv. Cirila in Metoda. S tem je zagrebška grško-katoliška cerkev postala katedralna za vse grško-katolike v Jugoslaviji.

Amnestirani

Trst, 27. nov. 1. Na podlagi zadnje politične amnestije so bili izpušteni iz zaporov: Viktor Krašna (odsedel 4 leta, sedeti bi moral še 1 leto), akademik Angel Kuhanja iz Trsta (odsedel 2 leta, sedeti bi moral še 2 leta), Ivesha Ante, urednik Istarske Riječi (odsedel 2 leta, sedeti bi moral še 2 leta), Slavko Bevk (odsedel 2 leta, sedeti bi moral še 3 leta), Jernej Lužnik (od edel 2 leta, sedeti bi moral še 2 leta). Iz konfinacije so bili izpuščeni: Dr. Dorče Sardoč (obsojen na 5 let, odsedel 4 leta), dr. Josip Dekleva (obsojen na 5 let, odsedel 4 leta), Roman Pahor (obsojen na 5 let, odsedel 4 leta). Seveda so sedaj vsi pod najstrožjim policijskim nadzorstvom.

Postojna, 27. nov. 1. Na Pivki so te dni zapeli veliko število prebivalstva. Razlogi niso znani, domnevajo pa zaradi strogih ukrepov, ki so izdani zaradi velikega utrjevanja ob meji in zgradb vojaških objektov.

Zemljo so jim uzeli

Belgrad, 27. nov. 1. Narodno in gospodarsko stanje naših bratov v Julijiški Kraji se je v zadnjem času silno poslabšalo in je postalo naravnost nevarno. Živeti ne more več ne obrtnik, ne kmet, ne delavec. Prav zaradi tega se je v zadnjem času prijavilo Osrednjemu uradu za naselitev v Južni Srbiji nad 400 družin, ki bi se rade naselile v Južni Srbiji.

NEDELJSKI SPORT

Ilirija : Hermes 4:1 (2:0)

Ljubljana, 27. novembra.

Današnji prosti termin sta izrabila Ilirija in Hermes za svojo prijateljsko revanško-tekmo, ki se je vršila na novo urejenem igrišču Hermesa. Udeležba je bila glede na to, da se zadnje čase niti prvenstvenih tekem naših vodilnih klubov ne udeležuje dosti več publike, zadovoljiva, četudi so se tečaj prijateljskega srečanja udeležili le najrevnejši priistai obeh klubov. Igra se je gibala v mejah sportne fairnese in tudi izključitev enega igralcev od Hermesa ne more te ugovolitive zanikati. Obe moštvi sta bili borbeni ter sta vzdržali precej živahen tempo do konca. Igra je v splošnem zadovoljila, kakih posebnosti pa ni bilo. Ob tričetrti na 3 se predstavita moštvi sodniku g. Vidicu v naslednjih postavah:

Ilirija: Malič-Joža, Ciko-Unterreiter, Vardič, Belak-Maksič, Svetic, Lazič, Härtner, Pipan. Hermes: Burja-Pleš, Serneč-Kretič, Klančnik, Glavič-Kos, Škrajnar, Zupančič, Mokorel, Barabubsky.

Ilirijanska enajstotica je nastopila v spremeni in pregrupirani postavi, ki pa ni posrečena. Proti Hermesu je že se nekam šla, toda za prvenstveno tekmo, ki jo ima absolvirati prihodnjo nedeljo na mariborskih tleh, pa se ne bi bilo posluževati nikakih eksperimentov, če hočejo belo-zeleni odnesti obe točki ali se celo postaviti na čelo tabele v jesenskem tekmovalju. Malič v голу je bil najboljši mož ožje obrambe. Unterreiter spada nazaj pred vrata, če se hoče razbremeniti Maliča in pa razbijati nasprotnikove akcije. Današnja branilca se nista kos svojima prednikom na njihovih mestih. Halli so opravili precejšen posel, Unterreiter se je pa le prerad držal napada. Napadalni kvintet je štirikrat potresel nasprotnikovo mrežo, ter je razen Härtnerja vsak napadalec poslal žogo enkrat v Hermesovo svetlobo. V splošnem je pa igrala ta enajstotica tako, da se ne more govoriti o kaki izrazito dobri ali pa slabi strani.

Hermes je danes napravil vtis, da hoče, če že ne zmagati, pa vsaj zmago nasprotnika zmanjšati. Slednje se mu je v polni meri posrečilo, ker so bili igralci zelo pridni; seveda manjkajoče tehnike ni mogla nadomestiti njihova poživljalnost. Vratar Burja je imel dosti posla ter je rešil tudi nekaj nevarnih strellov. Ožja obramba je razbila marsikako akcijo nasprotnega napadalnega kvinteta, pri čemer so ji pomagali halli, ki so bili večinoma v defenzivi. Napadu se je mnogokrat posrečilo prodreti pred ilirijanski gol, vendar so se njegove žoge končavale v Maličevih rokah ali pa so šle preko, odnosno zunaj golovih prečk. Zadnjih deset minut je igralo moštvo samo z 10 možmi, ker je bil Klančnik izključen. Castni gol za njihove barve je padel iz 11 metrovke.

Kratek potek igre pa je bil ta-le: Prvi udarec ima Hermes, ki se takoj preseli pred ilirijanski gol. Neprestano oblega nasprotnikove vrata, tako da ima obramba belo-zelenih precej posla. Ko pa prenese Ilirija težišče bojev pred gol Hermesa, postaja igra izenačena. Ilirija zastrelja lepo pozicijo, nakar sledi v 17. minuti kornor proti Iliriji, ki pa ostane neizrabljen. Istotako niso izrabili belo-zeleni kornerja, diktiranega v 18. minuti. Ilirijanska premoč stalno narašča, toda kornerja proti Hermesu tudi v 21. minuti niso znali izrabiti. V 28. minuti strelja Maksič na Hermesov gol in žoga obliči v mreži. Stanje 1:0 za Ilirijo. V 31. minuti sledi zopet kornor proti Hermesu brez uspeha. Malič sijajno ubrani par nevarnih strellov nasprotnega napada. Jedva pride Ilirija pred gol nasprotnikov, že zastrelja Lasič nad vse zrelo pozicijo. V 41. minuti se mu pa vendar posreči poslati žogo v mrežo ter postavi s tem 2:0 za belo-zelene. Ta gol ima pa sodnik na vesti; kajti on bi moral videti očitno roko ilirijanskega napadalca tik pred Lasičevim strelom na gol. V 43. minuti ubrani Hermesov vratar diktirano 11 metrovko; še par akcij in prvi polčas je končan.

Prvi udarec ima Ilirija ter je igra v začetku obojestransko zenačena. Po par minutah pridobiva Ilirija na premoči. Vendar kornerja proti Hermesu v 8. minuti ni izrabila. Hermes zopet nevarno napada, toda Malič sijajno brani. Belo-zelenim tudi kornor v 16. minuti ne prinese nobenega uspeha. Takoj nato v 17. minuti sledi kornor proti Iliriji, ki ga tudi Hermes ni mogel izrabiti. V 23. minuti kornor proti Hermesu — ostane tudi neizrabljen. V 25. minuti diktirani kornor proti Iliriji zaradi 11 metrovke, ki jo spremeni Hermes v časten gol. Hermes se nato še bolj ojuunati, a nima uspeha. V 34. minuti postavi Svetič 3:1 za belo-zelene. V 40. minuti izključi sodnik Klančnika od Hermesa. V 41. minuti potrese še Pipan mrežo ter postavi končno stanje 4:1 za svoje barve.

Sodnik g. Vidic je napravil več napak ter oškodoval obe moštvi. Sicer ni napravil vtisa, da bi hotel biti neobjektiven, vendar so bile nekatere napake takega značaja, da bi jih moral videti vsak sodnik.

ILIRIJA (rez.) : HERMES (rez.) 10:0 (5:0)

V predtekmi sta igrali rezervi omenjenih klubov. Rezerva belo-zelenih je bila stalno v prenoči in rezultat popoldne odgovarja poteku igre. Sodil je g. Jantičaji.

Mariborški sport

Maribor, 27. novembra.

SK RAPID : SK SVOBODA 3:1 (1:0)

Na igrišču ISSK Maribor se je danes dopoldne odigrala prvenstvena tekma med Rapidom in ljubljansko Svobodo. Današnja tekma je spričo uspešnega nastopa Rapidovega moštva v poslednjem času vzbujala precej zanimanja. Do 400 gledalcev je prišlo na igrišče, ki so živahno spremljevali igro. Rapid je kar od začetka produciral energične poteze in že v 4. minuti zabije Hardinka po lepem predlošku Bäuma prvi gol. Ofenziva Rapida je trajala kake pol ure, vendar so bili Rapidovi napadalci pred golom premalo odločni, da bi dosegli še nadaljnji uspeh. Porti koncu prvega polčasa je bila igra v znamenju enakovrednosti protivnikov. Ista slika tudi prvih 10 minut v drugem polčasu. V 18. minuti Rapid lepo napada, Boncelj zgreši kornor, Werbnič ekstruira in Vidrič pošlje žogo z glavo v gol. 2:0 za Rapid. Dve minuti nato roka Košmerlja v kazenskem prostoru. Sodnik diktira 11 metrovko. Barlovič strelja, toda v drog, žoga se odbije in pride k Hardinki, ki strelja žogo v mrežo, 3:0 za Rapid. Tempo se stopnjuje. Svoboda napada z vsemi silami, toda napad ne more čez obrambo domačinov. Sledila je borba v polju; uveljavili so se zlasti branilci, tako da je postala igra prav za prav dolgočasna. V 41. minuti zgreši obramba Rapida in Bončar ima priliko, da zabije častni gol. Rapid je imel svoje najboljše moči v obrambi in v krilski vrsti. Napadalna vrsta je sicer na momente predvajala lepe kombinacijske akcije, toda, kakor že rečeno, je bila pred golom premalo odločna. Svoboda je izgubila predvsem zaradi šibkega napada. V tej formaciji je edino Makovec igralec močnejše kvali-

tete. Krilci se niso mogli uveljaviti, tudi so premalo podpirali napad. Edina opora moštva je bila še ožja obramba. Igra je bila ves čas živahna in temperamentna. Bila je tudi ostra, tako da je sodnik moral večkrat zvižgati. V ostalem se je tekma končala brez najmanjšega incidenta. Sodil je g. Deržaj iz Ljubljane dobro, samo v odločanju faulov je bil nesiguren.

V predtekmi je zmagala rezerva ISSK Maribor v prvenstveni tekmi nad rezervi Rapida v razmerju 2:1 (1:0). Sodil je g. Bizjak.

V tekmovalju za prvenstvo II. razreda sta se danes dopoldne srečala na igrišču ISSK Maribor Čakovski SK in SK Svoboda (Maribor). Tekma je končala s pičlo zmago 4:3 (3:3). Sodil je g. Nemeč.

BELGRAJSKI SPORT

Belgrad, 27. nov. 1. Na sportnem igrišču belgrajskega sportnega društva BSK se je danes popoldne vršila prvenstvena tekma med BSK in Slogo, ki je končala z rezultatom 6:0 za BSK. — Istotako se je vršila tekma na igrišču Jugoslavije med Baskom in Grafičarji, ki je prinesla z rezultatom 8:1 veliko zmago Basku.

Belgrad, 27. nov. 1. Tu sta se odigrali dve prvo-razredni tekmi in sicer BASK : Grafičar 8:1 (4:0), v prid prvega, in tekma BSK : SLOGA 6:0 (1:0) v prid prvega.

Sarajevo, 27. nov. 1. Prvenstvena tekma Sašk : Jedinstvo se je zaključila z 9:0 (6:0).

Ostijek, 27. nov. 1. Tekma Gradjanski : Elektra se je končala 2:1 (2:0).

Zagreb, 27. nov. 2. Pri tekmi Hašk : Concordia je bila udeležba zelo slaba, ker je nadlegoval dež. Končala je v prid Haška s 8:1 (1:1).

Tekma Gradjanski : Železničar se je končala s 6:0 (1:0).

Tekma Viktorija : Sparta s 2:0.

Tekma Viktorija : Sparta s 2:0 (1:0).

Zemun, 27. nov. 2. Danes je bila igrana prvenstvena nogometna tekma med Žaskom in belgrajsko Slavijo s 1:0.

V Kockovu pa je bila prvenstvena tekma med Čakovskim SK in zagrebško Slobodo z rezultatom 4:2.

Zagreb, 27. nov. 2. Tu se je vršil občni zbor Jug. veslaške zveze, ki ima svoj sedež v Splitu. Prišli so delegati iz Belgrada, Splita, Zagreba, Ljubljane, Šibenika in Makarske. Predsedoval je dr. Stalio. Z zborovanja je bila poslana vdanostna brzojavka kralju in kraljici, kot pokroviteljem društva. Na dnevnem redu je bilo vprašanje prenosa sedeža iz Splita v Belgrad.

Milan, 27. nov. 2. Pred občinstvom, ki je šelo 25.000 glav se je danes vršila tekma med reprezentancama Italije in Madjarske. Zaključila se je s rezultatom 4:2 (2:1) v prid Italije. Sodil je Švica Baumgartner.

Ilirija mora vrniti pokal

Zagreb, 27. nov. 2. Danes se je tu vršil občni zbor Jugoslovanske plavalne zveze. Predsedoval je dr. Stevan Hadži. Na dnevi red je prišlo vprašanje odnosov Ilirije do Zveze radi juniorskega prvenstva in radi vrnitve Petrinovičevega pokala. G. Esapović iz Belgrada je predlagal, naj se Iliriji vzame pravica glasovanja, dokler ne povrne pokala. Po verifikaciji mandatov se je vršilo glasovanje. Verificirani so bili mandati g. Kramariča za Kamnik, predstavnika društva Maraton za Maribor, g. Sancina za Primorje in Ljubljani, g. Pešla za Novo mesto in sokolskega društva, matica Maribor, dr. Lapajnet za Ilirijo iz Ljubljane, nadalje mandati plavalških društev iz Belgrada, Zagreba, Dubrovnika, Splita, Pančeva in Niša. Z 11 proti 10 glasovom je bil sprejet predlog v smislu katerega se prizna Iliriji pravica glasovanja samo pod pogojem, da vrne pokal. Delegat Ilirije je nato protestiral in v znak protesta zapustil zborovanje. Po prečitaniu poročil blagajnika in tajnika je bil dan prejšnjemu odboru absolutorij in na novo izvoljen stari odbor z malimi izjemami. Predlog ljubljanske podzveze, naj bi se sedež podzveze prenese iz Zagreba v Ljubljano, je bil odbit s 15 proti 5 glasovom. Izmed slovenskih klubov se je Primorje odtegnilo glasovanju.

Miklavžev teden

Razno manufakturno blago in ostanke vseh vrst blaga po izredno nizkih cenah nudi trgovina Anton Schuster, Ljubljana Mesni trg 23

Volitve v Belgiji

Bruselj, 27. nov. AA. Danes so v Belgiji parlamentarne volitve. Nedavno tega razpušteni zbornici sta bili sestavljeni takole:

Poslanska zbornica: 70 socialistov, 76 katoličanov, 28 liberalcev, 11 bojevnikov, 1 komunist, 1 nevtualec; senat: 70 katoličanov, 55 socialistov, 23 liberalov, 4 bojevniki in 1 nevtualec.

Politični krogi računajo, da bo pri teh volitvah levica nekoliko pridobila.

Poslanci zbornice (187) so izvoljeni s splošno volilno pravico na podlagi proporca. Volilno pravico imajo 21 let stari Belgijci, razen tega je volilna pravica priznana tudi večjemu številu žensk, zlasti vojnim vdovam, materam padlih vojakov in ženskam, ki so bile za nemške okupacije zaprte iz rodoljubja. Glasovanje je obvezno.

Senat ni izvoljen v celoti z direktnim in splošnim glasovanjem. 93 senatorjev bo danes izvoljenih s splošno in direktno volilno pravico, 44 pa bo nato izbranih po posebnem glasovalnem sistemu. Belgijski prestolonaslednik je senator po ustavi.

Ford operiran

Detroit, 27. nov. AA. Henry Ford je bil snoči ob 7 operiran v bolnišnici, ki nosi njegovo ime. Operirali so ga na slepih in kil. Ob 8 so zdravniki izjavili, da je bolnikovo stanje izvrstno in da je temperatura postala normalna.

Vročekrvi Argentinci

Pariz, 27. nov. AA. Na finalni tekmi za prvenstvo Argentine je došlo do hudih spopadov med gledalci. Razvila se je prava bitka z revolverji. Redarstvo je le s težavo izpraznilo tribune. Trije gledalci so bili smrtono varno ranjeni, kakih sto pa lažje.

Trochemu se godi dobro

Kodanj, 27. nov. AA. List »Politikens« poroča, da sta dve ameriški družbi za zvočni film zašli v težkočo, ker je danska vlada prepovedala radijski prenos predavanja, ki ga bo Trockij imel nocoj. Zato je morala ena družba prositi Trockega, da bo nocoj ob 18.30 privatno govoril v Ameriko 15 minut v Angleščini. Drugi družbi pa bo Trockij dal že vnaprej dogovorjeni dveminutni intervju. Ta intervju bo vrhu tega posnet v nemščini, francoskimi in angleščini. Trockij bo dobil za ti dve izjavi 6000 dolarjev.

Povratek pregnancev

Iz konfinacije se je na podlagi amnestije vrnilo precej slovenskih konfinirancev. Med temi tudi župnik Ivan Rejec in g. Filip Terčelj, bivši duhovni vodja goriškega Alojzijevega župnika Ivana Rejca so zadnje dni oktobra pripeljali z avtomobilom v Ajdovščino, kjer je prisostvoval znani razpravi. Kakor je zadnji »Ponedeljski Slovenec« že poročal, se je moral zagovarjati proti obtožbi, da je prirejal večerne sestanke, na katere so prihajali člani in članice Marijine družbe. Obsojen je bil na mesec dni ječe in 2000 lir globe. Po obravi so ga gospoda župnika izpustili tako, da se ni več vrnil v konfinacijo. Zdaj živi pri župniku v Podgori.

Trst še vedno propada

Uradne številke o trgovskem prometu po morju in po suhem govorijo dovolj glasno pri vsi svoji »uradnosti«. Celokupni promet v mesecu oktobru je bil letos proti letu 1931 kar 65:100, letos torej za 35% nižji. Davčne in carinske težave z Jugoslavijo tepejo tudi tržaški promet. Obenem narašča draginja. Vsled skrajno nizkih cen živeža v Jugoslaviji se je spet poživila kontrabanda. Tržaškim okoličinam dela letos finančne težave glede vina. Izšla je namreč postava, da se absolutno ne smejo prodajati vina, ki nimajo vsaj 10% alkohola. Tako je letos večina vinogradnikov v Julijski Krajini razdejanih, ker vsled slabe letine vina ne dosegaajo zahtevane stopnje. Tudi osmice (»pod vojco«) se ne

V Gorico je prispel tudi dr. Dorče Sardeč, zobozdravnik v Trstu, ki je bil konfiniran leta 1928 na pet let in bi bil dopolnil preganjanstvo proti koncu prihodnjega leta. Konfiniran je bil obenem z odvetniškim koncipientom dr. Josipom Deklevo iz Materije pri Trstu in z akademikom Romanom Pahorjem iz Trsta. Tudi ta dva sta se vrnila iz konfinacije. Pričakujejo povratka tudi nekaterih drugih konfinirancev. Ni še znano, kaj je s političnimi obsojenci, kakor n. pr. z akademikom Klavoro iz Trsta in drugimi, ki so bili obsojeni v Vratičevem procesu na manj kakor 5 let ječe. y hzhzssanjdir-zhe umlh bñsk

dovoljujejo in financa straži dohode v mesto ter preiskuje, če kdo nese par litrov vina, da bi dobil denarja za sol. Tako nova postava favorizira laška vina in tepe »odročene brate«. — Objavljene so bile številke o ljudskem gibanju za prvo polletje. Izkazalo se je, da je tudi v tem oziru šlo na slabše. V prvem polletju 1931 je bilo 864 porok, 1932 pa samo 756; število porok je padlo torej za 13%. Rojenih je bilo v isti dobi 1931 1945, letos pa samo 1778 ali 9% manj. Nasprotno pa je naraslo število smrtnih slučajev: l. 1931. (1. polletje namreč) 1833, letos pa 2070 ali 13% več. Če ni statistika samo neko privatno mnenje, tedaj je dovolj evidentno, da s Trstom gre navzdol.

Cinizem fašističnih oblastnikov

Naš list je že poročal o novi določbi glede prodaje vina v Italiji. Nesreča je hotela, da je prav letos na Goriškem vino precej slabe kakovosti. Na srednjem Vipavskem, kjer imajo bela vina navadno 9—12% alkohola, dosežejo letos komaj 7.50—8.50%, tako da ga po novi odredbi ljudje ne morejo prodati, ker je prešibko. Tako slabo kvaliteto je povzročilo deževje ob trgatvi. Vinorejci morajo izdati znatne vsote za sladkor in žganje, da se zboljša vino. Tu so pa prišli na »pomoč občinske oblasti, ki so seveda brez izjeme v italijanskih rokah, in razglasile ponudbo, da naj slovenski vinorejci kupijo močna italijanska vina, s katerimi lahko mešajo in tako popravljajo domači pridelek. Jako pripraven nasvet! Ko v slovenskih družinah

po Primorskem kar grize beda, ker ni sploh popraševanja po novem vinu, ko so davki požrli poslednji belič in že skoraj vso živino iz hleva, tedaj naj gre slovenski viničar k italijanskemu tovarišu kupit vsaj še petdeset odstotkov vina, da bi sploh smel staviti na prodaj svoj pridelek — zboljšan z močnejšim laškim. Toda taka je že v načelu gospodarska politika fašizma napram jugoslovanski manjšini. Najprej kruto zadati udarec, potem pa cinizno ponujati ranjencu drag obliž, da bi hitro kaj zaslužil njihov krošnjar. Ubogi slovenski kmetje stiskajo zobe. Ne govorimo tjavendan, če rečemo, da kdor hoče danes še vztrajati pod rafiniranim fašističnim pritiskom na Primorskem, mora imeti več kot železne živce.

jih je bolezen, vsled prestanih nesreč v družini, pritisnila za vedno na bolniško postelj.

Mesto domov v ječo

Ves zbit in truden se je vrnil domov v svojo rodno vas Prunk Milan iz Škoflje v Vremški dolini. Šel je po svetu s trebuchom za kruhom, mlad, poln življenja, a teža usode naših ljudi je padla tudi nanj, dvaindvajsetletnega mladčiča. Z zadnjim upom še se je vrnil domov, misleč, da mu bo z amnestijo priznanešeno. — Dobil je dve leti, sedem mesecev zopora in večjo denarno kazen.

— Pri poapnenju arterij, možgan in srca se z dnevno uporabo male množine naravnega »Franz-Josefa« grenčice doseže odvajanje brez večjega napora. Znameniti učitelji klinik za notranje zdravljenje so dosegli s »Franz-Josef« vodo najboljši uspehi za čiščenje črev celo pri polstransko ohromelih bolnikih. — »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Nova bogoslovnica v Celovcu

Že dolgo so v Celovcu nameravali sezidati novo bogoslovno. Vojna je delo nekoliko zadržala, zlasti ker je po inflaciji izgubil svojo vrednost že v ta namen pripravljeni sklad. Sredi novembra letos pa so se bogoslovci že nastanili v novi bogoslovnici. To je impozantna stavba ob Lend-prekopu. Kakor znano, veže ta prekop mesto z Vrbskim jezerom. Bogoslovci so prizidali javno cerkev, ki je bila v tem delu mesta ozir. predmestja že prav potrebna. Bogoslovno je dogradila v surovem stanju že lani država. Vse ostalo, vrata, okna itd. pa je morala oskrbeti škofija sama.

Zbirali so denar po vseh župnijah škofije. Do 31. maja t. l. se je zbralo po župnijah 47.261:59 S. Še drugi privatni darovi so znašali 11.621:71 S. Tako je n. pr. dekliška Marijina družba v Celovcu darovala 1000 S. Tudi nekateri zasebniki so darovali po 1000 S. Tudi katoliška organizacija žen v Celovcu je darovala enako vsoto. Duhovnikom škofije je škof predpisal poseben davek in sicer skozi dve leti po 5% mesečnih dohodkov. Ta davek je škof naložil kot vestno dolžnost v smislu kanona 1355. Kdor bi se tej dolžnosti svojevoljno izognil, ne more kompetirati za nobeno faro. Ta duhovniška zbirka je dala do 31. maja t. l. 36.320:57 S.

Vašega skupaj so torej zbrali do 31. maja t. l. 95.203:87 S. To bi bilo po tedanji vrednosti 761.630:96 Din. Seveda se s koncem maja t. l. zbirka še ni zaključila tako da še vedno zbirajo denar.

V Avstriji traja zdaj bogoslovni študij 6 let. Tako je papež izrecno zahteval in tudi rajni kardinal Piffl ni mogel doseči, da bi ostalo pri prejšnjih 5 letih. Za toliko bogoslovcev — 6 letnikov — pa v stari celovski bogoslovnici nikakor ni bilo prostora. Zato so začeli nemudoma z novo zgradbo.

Dobrodelna akcija v Celovcu

Koroško, oziroma celovško škofijstvo je organiziralo po svojih dveh tajniških Karitas (vodja elovskega je dr. Blüml) letos in lani dobrodelno akcijo v prid pomanjkanje trpečim. Za letos je akcija še v polnem teku. Za zadnje zimo so nabrali po cerkvah v ta namen 18.581 S. V vseh župnijah je bilo od oktobra do marca, torej skozi 6 mesecev, po enkrat na mesec darovanje v ta namen. Za stradalajoče otroke so od otroškega groša (oblatna zbirka za revne otroke uvedena po vsej Avstriji) vzeli še 10.000 S, tako da je bilo 28.581 S na razpolago.

Odločena pa je bila pri zimski dobrodelni akciji zbirka živil. Zbrala in razdelila je ubogim 150.000 kg živil (krompirja, fižola, moke, masti), 9 jelenov, 12 vagonov drv, 724 m novega blaga, perila, obleke, 5 tovornih vozov stare obleke in perila, 250 parov čevljev. V posameznih župnijah škofije so se vršile še posebne zbirke za domače uboge.

Mariborska nedelja

Maribor za slovenske izseljence Brezposelni inteligentje se organizirajo

Maribor, 27. novembra.

V središču današnjega nedeljskega življenja je bila svečana proslava izseljeniške nedelje. V stolnici je propovedoval in utemeljeval pomen izseljeniške nedelje tajnik lavantinske K. A. Fr. Kolenc, v baziliki Matere Milosti p. Konstantin Urankar; popoldne je bila v dvorani Prosvetne zveze svečana akademija z izredno pestrim in bogatim sporedom. Dvorana je bila nabito polna in so pomembno prireditelje počastili s svojo udeležbo številni cerkveni in laični odličniki. Akademija ob času poročila še traja. Brezdomno bo današnja izseljeniška nedelja izdatno pripomogla k poglavitni misli za življenje in usodo naših izseljencev ter mnoge Mariborčane, ki so doslej stali ob strani, privedla v krog Rafaelove družbe ter njenih vrlih sodelavcev.

Časopisni pozivi na občni zbor »Zveze mladih inteligentov« so vzbudili v zainteresiranih krogih upravičeno pozornost. Občni zbor se je vršil danes dopoldne v prostorih deške meščanske šole v Krekovih ulici. Odziv je bil med mariborskimi mladimi intelektualci zelo lep. Pred vsem seveda v vrstah onih, ki čakajo po dovršenih srednjošolskih ali akademskih študijah na kruh. Mladi absolventi filozofske fakultete, maturanti učiteljskega, ki čakajo že po leto in več na nastavev, vmes pa tudi intelektualci, ki se zavedajo pomena in moči strokovne organizacije, so se zbrali na zborovanju. Organizacija, ki se je danes v Mariboru ustanovila, bo razširila svoje delovanje na večje področje. Ustanovni občni zbor, ki se je danes vršil, je samo početak gibanja, ki bo našlo v današnjih razmerah med mlado inteligenco brez dvoma pravilno umevanje ter se bo izpopolnjevalo tudi nadalje na strogo strokovni podlagi. Z občnega zbora so zborovalci poslali kralju udanostni brzojav, svoje zahteve, formulirane v resolucijah, bodo pa predložili prosvetnemu ministru in banski upravi.

Mariborsko javnovarnostno življenje je po teklo v znamenju številnih tatvin, ki so našim vrlim organom javnega reda in varnosti dale precej posla. Prevozniku kruha Karlu Svarčbartlu so v času, ko je v Vrazovi ulici nesel strankam kruh, odnesli konjske odoje; isto se je zgodilo krušnemu vozaču Josipu Hätzlu v Gajevi ulici. V gostilni Wilson je izginila ročna torbica z gotovino 112 dinarjev; tatu so izsledili v osebi 17letnega Franca D., ki je tatvino brez nadaljnjega priznal. Isti

Neto Edov:

Krik od onstran meje

Pri nas svoboda danes pesem poje, z bratom v ljubezni objema se brat. A onkraj meje je Korolan tužni, je sončna Goriška, je volti naš Kras. Tam črne zastave zlokožno vihrajo in vejejo tugo, pragon in pogubo in sejejo strup in duše dušijo, v smrt tirajo jih in v grozen obup.

O, Korolan tužni, o, zibelka naša! O, bedno Primorje, o, sončna Goriška, o, naše sree, o, naše oko!

Čujmo glasove od onstran meje: »Spomnite se, o svobodni bratje, v sladkih objemih srečni vi sečljate, spomnite se boli in gorja, spomnite se spou in okoe, ki vanje so naše duše vkovali, ki z njimi so prosto nam mizel zvezali! Nad nami zahtigajo rodni nam kror, žive nas gonijo v grob pod zemljo; in ni še minul naš pokop, že gredo in pojo in vpijo: Slovence ni več. Slovenci smo še! — Toda mi tonemo, tujstva valovej pljuska nam v usta in naše oko je od boli motno. O bratje, mi jočemo, jočemo, jočemo; nad nami se zgrinja sužnosti noč, o bratje, mi kličemo vas na pomoč, umreti, poginiti nočemo, nočemo. O bratje, pridite nam na pomoč!

Čuli smo krike od onstran meje. V našo se radost izlilo je morje gorja; Zedinjenja dan!! O svobode dan!! In vsak tretji naš brat je v okore okoran! Čujte nas, bratje onstran Karavank in onstran Snežnika, kjer vohel je Kras: Danes prisegamo sveto prisego: dokler kaj diha v naši je duši, dokler sovraznik pravico tepta in tisoletno domovje nam ruši, dokler i ram ne zasije prostost, ne bomo držali križema rok. Borili se bomo in zmagali bomo, saj je nad nami in z nami sam — Bog.

ima na vesti vlomno tatvino v stanovanje na Tržaški cesti 1, kjer je odnesel žensko uro, ter tatvino odeje v hotelu Kosovo.

Občinski proračuni se bodo sestavili po starih določilih

Gostaščina se bo še pobirala - Zagrebški župan v Ljubljani - Razgovori na banovini zaradi velenjskega električnega toka

Ljubljana, 27. novembra.

Z dopoldanskim belgrajskim brzovlakom se je pripeljal v Ljubljano zagrebški župan dr. Krbeč. Z njim vred se je pripeljal tudi ljubljanski župan dr. Puc. Po prihodu vlaka se je dr. Krbeč odpeljal na banovino, kjer so se vršili važni razgovori zaradi odjema toka iz velenjske elektrarne. Zagreb kakor Ljubljana bi mogla postati pomembna odjemalca velenjskega električnega toka, vendar so se glede tega pojavile nekatere težkoče. Predvsem nočeta ti dve mesti biti zgolj odjemalca velenjske elektrike, marveč hočeta biti v nekem oziru tudi družabnika banovinskega električnega omrežja. V tej smeri se še vrše pogajanja. Razgovorov se je udeležil tudi ravnatelj elektrotehnične centrale v Karlovcu g. Doljak.

Posebne izjave zagrebški župan ni dal. Pač pa je ljubljanski župan dr. Puc povedal nekaj splošno važnih stvari o uspehu intervencije, ki jo je napravila prejšnji teden pri finančnem ministru Grgurjeviću deputacija Zveze mest. V deputaciji so bili ljubljanski župan dr. Puc, zagrebški župan dr. Krbeč ter belgrajski podžupan Bogdanović. Predstavniki treh glavnih jugoslovanskih mest so finančnega ministra opozorili na neprijetnosti, ki so jih povzročila navodila, ki jih je finančno ministrstvo razposlalo občinam glede sestave proračunov. V smislu teh navodil in v okvirju drugih zakonov bi se gostaščina v mestih pobirala samo do konca letošnjega leta, potem pa ne več. Skupno s trošarinami, ki so odpadle že prej, je to občuten udarec proračunskim temeljem posameznih mest. Mestne občine morajo ta primanjkljaj kriti na kak drug način — bodisi z novimi davki, bodisi s povišanimi dokladami. Niti eno niti drugo v tej krizi ni prav močeno. Omenjena deputacija je zato finančnemu ministru razložila, da so ta navodila glede sestave proračunov prišla za letos prepozno ter jih pri najboljši volji ni mogoče upoštevati. Razen tega pa ta način, kakor ga priporočajo omenjena navodila, ne odgovarja modernim načelom knjigovodstva, niti ne modernim načelom budgetiranja. Tak način proračunskega sestavljanja, kakor ga sedaj v svojih navodilih priporoča

finančni minister, sta ljubljanska in zagrebška občina zavrgli že pred desetimi leti. Pač pa so ob tej priliki zastopniki glavnih naših mest poudarili, da bi bil potreben enoten načrt budgetiranja za vso državo ter naj bi se v ta namen sklicala posebna anketa, kjer bi se načrt sestavil.

Finančni minister je deputaciji priznal, da so navodila za sestavo proračunov res nekoliko prepozno prišla, zato naj bi letos vsekakor še ostal star način sestavljanja proračuna. Tudi ankete minister ni odklonil. Glede gostaščine in trošarin je finančni minister priznal, da so sedanje določbe nekoliko neprimerne ter bi se bilo potrebno razgovarjati, kako naj bi se spremenile. Pristal je naposled, da se naši proračuni letos še sestavijo po starih določilih, nova navodila pa naj se smatrajo kot razveljavljena.

Iz tega torej sledi, da se bo v Ljubljani tudi po novem letu še pobirala gostaščina, prav tako tudi trošarine.

Glede večjih investicij, ki so jih ta navodila finančnega ministra občinam nekako prepovedala, oziroma odsvetovala zaradi splošnega varčevanja, je prišlo med deputacijo in finančnim ministrom do sporazuma, po katerem naj se ta navodila glede investicij smatrajo kar moč liberalno. Omeje naj se le investicije, ki bi jih bilo graditi z inozemskim gradivom; dočim naj se investicije, ki jim zadošča domače gradivo in snovi, vrše tudi v letošnjem proračunskem letu. S tem se bo omejila le brezposelnost.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Drama:

Ponedeljek, 28. novembra: LOPEZ, Red D.
Torek, 29. novembra: Zaprtlo.
Sreda, 30. novembra: ROKSI, Red A.

Opera:

Ponedeljek, 28. novembra: Zaprtlo.
Torek, 29. novembra: Zaprtlo (generalka).
Sreda, 30. novembra: ADEL IN MARA. Slavnostna predstava v proslavo narodnega praznika. Premijera. Red Sreda.

Potniški parnik - vojna ladja

Veliki parnik »Conte di Savoia«, ki se je o njem toliko pisalo v laških listih, je prirejen tako, da bo lahko nosil 6 topov in se izpremenil v pomorno križarko v slučaju vojne. Zaradi velike hitrosti bo to precej efektivna bojna ladja, če bo treba. Ladja plove z brzino 29 milj.

TRŽAŠKI PARNIK V NEVARNOSTI.

Tržaški parnik »Heloane«, last tržaškega Lloydja je v Dardanelah nasel. Na parniku je bilo 150 potnikov. Na pomoč je prispel parnik »Abbazia« od iste družbe, ki je tudi prevzel potnike. Parnik rešujeta dve drugi ladji in sicer »Assiria« in vlačilec »Lanina«. V Bosporu je nasledila še druga italijanska ladja »Morsaria«. »Heloane« je luksuzni parnik, ki je prej vozil na progi Trst-Aleksandrija.

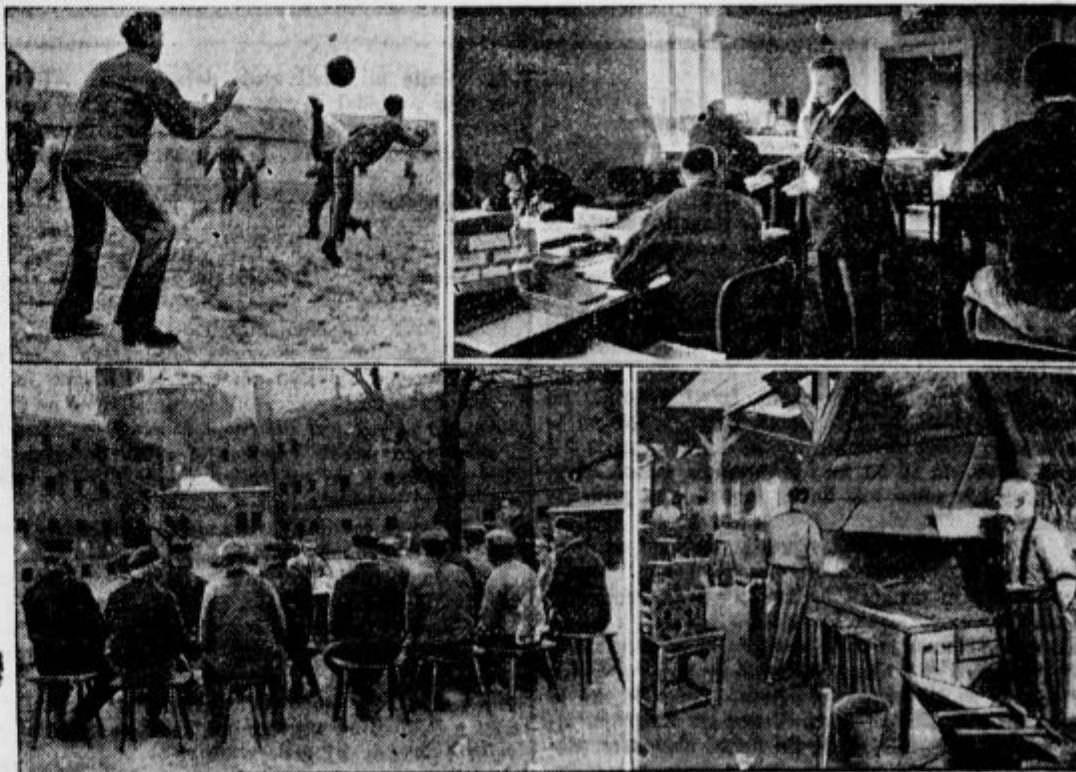
ROP.

Na cesti iz Tribuše proti Čepovanu sta v sredo dva tolovaja s krinkami na obrazu napadla Franceta Vončina, ki se je vračal iz Trsta, kjer je prodal nekaj živine, domov. Planila sta nadenj izza grma, za katerim sta se skrivala. Pobila sta ga na tla in mu vzela listino, v kateri je bilo 15.000 lir. Vončini so pritekli na pomoč trije kmetje, toda tolovaja so že davno zginili. Vončina ni hudo poškodovan.

S koleca je padel 25-letni Angel Velušček iz Smartnega in si pretresel možgane. Njegovo stanje je smrtno nevarno.

Pomiloščen

Iz zaporov se je vrnil Ilven Vilij, brat »prtega Josipa Sfiligaja. Imenovan je bil obsojen na 5 let zopora, a so mu ga skrajšali na tri leta. — Težka in tragična je usoda te družine! Viljem se je poročil v ječi, za njim je bil obsojen brat, umrl mu je med tem oče, ostali člani družine pa so se morali, ali umakniti čez mejo, ali pa

V moderni kaznilnici. Jetniki bijejo žogo. Sami vodijo pisarno. Spodaj levo: pouk v šoli; desno: delavnica, da si lahko z delom kratijo čas in ohranijo zdravje.

Katoličani in Südmarka

Cudno stališče katoliške akademske mladine

Naše akademike in tudi vso ostalo javnost bo brezdvomno zanimal sklep, s katerim je »Katoliška nemška visokošolska mladina Avstrije« na svojem zborovanju v Solnogradu zavzela stališče glede Südmárke. Katoliški akademiki so pozvali vse svoje pristaje, naj se bolj uveljavljajo v Südmarki in so s tem seveda tudi pristali na njen program. Delovanje Südmárke pri nas pred vojno in danes na Koroškem je predobro znano naši javnosti. Zato je vsak komentar v tem pogledu odveč. Če moramo izluščiti iz tega sklepa kak praktičen nauk zase in posebno za našo akademsko mladino, je ta, da naj se naši akademiki še bolj intenzivno zanimajo za naše narodnostne probleme in naše manjšine. Iz resolucije je tudi razvidno, da avstrijska mladina še smatra Avstrijo za del Nemčije in da je zanjo »Anschluss« že dovršeno dejstvo.

Resolucija avstrijskih katoliških akademikov se glasi: »Katoliška nemška akademska mladina Avstrije jemlje z zadoščenjem na znanje narodno politično delo nemškega Schulvereina Südmárk in priporoča akademskim društvom in njihovim posameznim članom, da se včlanijo v to društvo in da sodelujejo pri tej širokopotezni ljudski organizaciji. Pri tem ugotavlja, da položaj katoličanov v Südmarki odvisi v prvi vrsti od njihovega sodelovanja.

Obenem prosimo vodstvo Südmárke, da vpliva na posamezne krajevne skupine, ki ustvarjajo nespozorazume in ovirajo sodelovanje katoličanov. (V Gradcu so nedavno »svobodomisleci« napadli katoliške dijake, ki so se vračali s sestanka Südmárke. (Prip. ured.) Katoliška nemška akademska mladina Avstrije polaga veliko težo na to, da bi se Südmarka ne omejevala samo na obrambeno (?) delo v ožjem smislu besede, namreč na delo na jezikovni meji, temveč da bi se lotila širšega ljudsko-političnega (volkspolitisch) dela. Narodna (ljudska) politika nima s strankarsko in navadno politiko nikakega opravila. Ljudska politika je delo za vzganjanje splošne ljudske volje v ljudskem smislu. Ker more rezo državne šole dati kvečjemu državno vzgojo, ima Südmarka dolžnost, da vzgaja ves nemški narod v Avstriji v narodno-državnem duhu. Südmarka naj svoje glasi »Alpenländische Monatshefte« preobrazi v organ avstrijskega nemštva. Akademsko mladina se zahvaljuje Südmarki za njeno izvrstno delo za razjasnitev vprašanja donavske federacije in pričakuje, da se bo obramba proti tej nevarnosti v dosedanjem smislu nadaljevala, da bo Südmarka postavila smernice nemški misli o organizaciji Srednje Evrope in da bo razjasnila poslanstvo alpskega in obdonavskega nemštva.

Križ čez Koroško?

K našemu podlistku »Križ čez Koroško«, v katerem je g. Fr. Bonač popisal svoje vtise s polovanja na Vestfalsko čez Koroško, nam je neki koroški Slovenec poslal popravek, ki je z njegovega vidika kakor tudi z vidika vsakega bravca, ki pač ne ve za našo tiskarsko smolo, povsem utemeljen. Da bi se potopiscu ne godila krivica, moramo ugotoviti, da so bili njegovi vtisi glede Koroške sicer silno pesimistični, vendar ni on postavil spisu tako obupnega naslova, kakor je »Križ čez Koroško«, pač pa je nesreče kriv tiskarski škral, ki je v nedeljski naglici pozabil na vprašaj za naslovom. Naslov bi se bil moral torej pravilno glasil »Križ čez Koroško?« »Ponedeljski Slovenec« se zavzema za preradikalne smernice v obrambi naših narodnih manjšin, da bi moglo kdaj na misel priti, da bi se odpovedal Koroški. Kljub temu priobčujemo dopis našega Korošca, ker je za nas, ki imamo opraviti z Nemci, zelo poučljiv. Naj ob tej priložnosti izrazimo željo, da bi tudi med nami čimprej vstal slovenski p. Innerkofler. (Pripomba »Ponedeljskega Slovenca«.)

Pred tedni je prinesel »Ponedeljski Slovenec« podlistek z naslovom: Križ čez Koroško.

Pred seboj imam Hoferjev koledar za l. 1931., urejen od patra Adolfa Innerkoflerja. Iz tega koledarja hočem nekatere reči navesti in iz vsega bomo videli, da Tirolcem in Nemcem sploh ne pride na misel, da bi napravili križ čez južno Tirolsko. Nasprotno, med Nemci je mogočno gibanje za južno Tirolsko in duša tega gibanja je imenovani pater Innerkofler.

Koledar prinaša najprej nekaj kratkih življenjskega umrlih južnih Tirolcev. Eden od teh je dr. Noldin, ki je umrl l. 1929, vsled bolezni, ki si jo je nakopal v prognanstvu na otoku Lipari. Noldinov nekrolog pritega takole: »Dr. Josip Noldin. Tu odpoje besede žalosti in bolesti, ko gre za to, da posvetimo enemu naših največjih prvo-vojskecev za našo podjarmljeno južno Tirolsko poslovilni pozdrav in globoko občuteno spominsko besedo. Tu odpoje besede jeze in najdivjejšega ogorčenja zoper tiste, ki so našega najboljšega tovariša mučili do smrti in ga žrtvovali sovraštvu cesarsko-blaznega rimskega komedijanta. Enega najplemenitejših in najboljših nam je v nemškem južnem Tirolskem ugrabila smrt, in če nas sploh kaj more tolažiti nad to izgubo, potem je to prisega, ki nas je zedinila ob njegovem mrtvaškem odru: Noldin, tvoja smrt mora biti maščevana, tvoje započeto delo mora v nemškem južnem Tirolu biti dokončano!«

To so res prav tirolski krepke besede! Nadaljnji članek govori o prepovedi nemških pisov na pokopališčih in pravi: »Boj proti nem-

štvu se ne ustavi niti pred pokojem smrti! Nemški grobni napisi bi sicer mogli pričati za nemško preteklost in sedanjost lepe dežele na jugu Alp... Grobni križi te nemške sončne dežele naj bi v svoji nemi govoric ne pripovedovali več, da so tukaj več kakor tisoč let na nemški zemlji bivali in delovali nemški kmetje in meščani.«

Ta članek omenja tudi mesto iz Stiresemanno-vega govora 9. febr. 1926: »Pravica nemškega naroda, da sočustvuje z ljudmi iste krvi (mišljeni so južnotirolski Nemci), ki žive v drugi državi, je pravica, ki si je ne pustimo od nikogar vzeti in oporekati. Nemška republika čuti za eno izmed svojih najplemenitejših nalog, da se potegne za pravice Nemcev na vsem svetu.«

To so moške besede, vredne zastopnika velikega naroda!

In še berem v istem članku v imenovanem koledarju: »Noben narod, najmanj Italija, ne pozabi svojih soplemenjakov, ki se izselijo v Tunis ali Ameriko, prav tako ohranimo mi bratom in sestram v južnem Tirolu zvestobo, ki so jo nam Avstrijem ohranili oni skozi skoraj 600 let poštno in z zgledno požrtvovalnostjo. «Kar trpi najoddaljenejši izmed naših rodov krivice in nasilja, to naj nas boli kakor rana na našem lastnem telesu» (Treitschke, 1864).«

Nato sledi v koledarju članek o patru Innerkoflerju, ki ga dr. Reut-Nicolussi, pisatelj knjige »Tirolska pod sekira« imenuje »Den schrift- und wortgewaltigen Apostel Südtirols«.

Sledi nato spis o nemškem kulturnem delu v južni Tirolski, zatem piše poslanec dr. Kolb o priateljeli pogodbi z Italijo. Potem sledi članek dr. Straffnerja »Nicht verraten und nicht verkauft«, češ, da južna Tirolska ni bila ne izdana in ne prodana in da so Nemci vse storili, da bi jo rešili.

In sam p. Innerkofler piše: »Naš klic ne bo nikdar utihnil. Nemški južni Tirol moramo osvoboditi vsaj do Salurna, nemški južni Tirol se mora združiti z vso tirolsko deželo. Mi potomci Andreja Hoferja, Nemci že več kakor 100 let, ki smo nemški govorili, še preden je pravi italijanski jezik obstojal, mi hočemo zopet nazaj k velikemu nemškemu narodu!«

Ta koledar beri, kdor dela križ čez Koroško!

UTRINKI

Mnogo jih je, ki so tako napihnjeni, da bi jih lahko vzel kot rezervno kolo na dolge avtomobilske vožnje.

Mnogo jih je, ki s svojimi očmi revežu srce režejo kakor kirurgi, a bogataše božajo kakor bolniške sestre.

Mnogo jih je, ki tolmačijo krščanske čednosti vere, upanja in ljubezni takole: Ne veruj v nikogar, upaj v svojo srečo in ljubi le samega sebe.

Se ena zanimiva slika s pohoda brezposelnih v Londonu. Slika nam kaže prizor z demonstracij, ki so jih priredili v Londonu brezposelni, zbrani iz vse dežele. Ti so se podali na takozvani pohod lačnih, da bi vsi angleško javnost opozorili nase. V Londonu je prišlo do spopadov med policijo in njimi. Mesto je alarmiralo 8000 policijskih stražnikov.

Radio

K sporedu tega tedna

V ponedeljek zvečer se bo vršil koncert samospetov, ki jih bo izvajala primadona naše opere ga. Zlata Gjungenac-Gavella, nato pa prenos delavskega prosvetnega večera iz Delavske zbornice. — V torek se bo vršil prenos iz Zagreba. — V sredo pa se bo prenašal v okviru slovenskih glasbenih večerov Devot večer iz Uniona, sledil pa mu bo iz studia koncert Jonny jazza, pri katerem bo pel pevski kvartet. — V četrtek zvečer je spored rezerviran za prenos. — V petek se bo prenašala Verdijeva opera »Ples v maskah« z Dunaja, kjer bodo opero podajali v studiu in je torej ne bodo prenašali iz opere. — V soboto zvečer se pojavi na našem sporedu nova točka, to so fantovske ure, ki jim bo vedno sledilo fantovsko petje. Ostali večer v soboto tvorita solistična koncerta gđ. Mire Gnušove in g. Draga Burgerja. Večer bo zaključil tamburaški sekstet.

Zavarovanje aparatov

Nekatere nemške radijske revije so uvedle že pred precejšnjim časom zavarovanje radijskih aparatov za svoje naročnike in za vse, ki revijo redno kupujejo v prodajalnah. Izvzete so škode, ki znašajo manj nego 10 mark. Zavarovanje so škode, ki nastanejo po vplomu in tatvini, po ognju in vodi po gašenju, pri atmosferskih neizodah (strelji) in pri eksplozijah na aparatu in na antenskem vodu pri postajah, ki so pošti pravilno prijavljene. Rado-vedni smo, ali podobno zavarovanje obstoja tudi pri nas pri naših zavarovalnih zavodih. Kdo ve ali bi se izplačalo?

**PRIMA SUHA
BUKOVA DRVA**
dostavljena na dom:
cela m³ 105 Din
žagana m³ 115 Din
klana m³ 125 Din
PUTRICH, Dolenjska c. 6.

Pšenično moko
najboljih mlincev
sedi najceneje v celotni državi
tisto in mletvenih izdelkov
A. VOLK, LJUBLJANA
Resslova cesta 34.

Izdelujejo se namovejši modeli otroških in igračnih vozičkov, triciklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franco.

Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Prenos del. prosvetnega večera iz Del. zbornice

V ponedeljek zvečer se bo vršil prenos prosvetnega večera iz Delavske zbornice. Spored tega prosvetnega večera je lep in pester. Nastopila bo godba »Zarja«, nastopila bosta solista Korošec s pozavno in Ravbar s klarinetom. Samospeve bosta podala Rudolfova in Zagar in slišali bomo oktet Ljubljanskega Zvona. Svoječas smo imeli delavske ure. Ali je kriza že tako daleč, da se te ure ne dajo več ohraniti? Kakor je znano, vzdržuje banska uprava kmetijske ure. Ali Delavska zbornica ne bi mogla nadaljevati svojega nekdanjega organiziranja takih ur?

»Vprašanje takse«

Pod tem naslovom razmotriva naš tednik »Radio Ljubljana« sedaj že v drugi številki to izredno važno poglavje naše domače radiofonije. V zadnji številki so bili izredno zanimivi podatki o stroških, ki so združeni z obratom našega radia. Iz števil, ki jih je člankar navedel, jasno sledi, da ni mogoče govoriti o znižanju dosedanje takse. Pač pa v drugem članku v novi številki tednika poudarja pravilnost diferenciranja višine takse po kakovosti aparata (manj za detektor kakor za aparat z elektronskimi) in zahteva od merodajnih činiteljev, naj se vsaj uvede mesečno, ne pa četrtletno plačevanje takse. Izven dvoma je, da bi vprav tako plačevanje takse, pa tudi nižja taksa za detektorje zvišala število radijskih naročnikov, ki je pri nas še vedno prenizko. Naš tednik »Radio Ljubljana« je pri tem dal pobudo. Naj bi tej pobudi sledila na odločilnih mestih tudi realizacija. T. R. L.

Ali ste že poravnali naročnino?

Na dan Ujedinjenja obišče živi Miklavž tt.

F. M. Schmitt

Pred Škofljo 2 - Lingarjeva 4

Pridite, ogledite in priporočite se mu!

**Specerijsko in kolonijalno blago,
umetna gnojila, cement itd. itd.
dobavlja**

Gospodarska zveza v Ljubljani

KAR JE RES — JE RES!

Najlepše TISKOVINE, naj bodo že za pisarniško porabo ali pa LITOGR-FIRANE ozir. tiskane v BAKROTIKU za reklamne namene, prav tako tudi KLIŠEJE za naše oglase nam dobavi

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Izvršitev je prvovrstna, material brezhiben, cene so umerjene, dobava točna
Telefon 2992

Paul Reboux:

Literarni salon

»Karel... nekaj sem zamislila... Hotela bi smeti literarni salon. Ne moreš si predložiti, koliko bi s tem pridobili v Parizu!... Moja bodočnost je od tega odvisna... Kaj praviš, če bi določila en dan v tednu?«

»En dan...? Če misliš, da je potrebno, le.«

Lardent je bil blede, plešast mož, nekoliko izbuljenih oči. Gledal je ženo z izrazom občudovanja in ljubeče.

Znala je alikati akvarele, igrati nekoliko na klavir in pisati genljiva pisma. Njena bodočnost je bila tako rekoč začrtana. Ko so dobili sina, je bil mož gotov, da se bo žena odpovedala umetnosti in se posvetila samo hiši kakor žene drugih poštenih meščanov.

Toda on ni računal s presenečenji, ki se utegnejo pojaviti med zakonci v mestih, kot je Pariz.

Nekoč so povabili na kosilo nekega moževega stanovskega tovariša. Bil je silno ljubezniv z gospo. Na vse načine si je prizadeval, da bi se ji prikupil. Pogovarjal jo se njo, je ugotovil, da se je nekoliko zanimala za slovnost in umetnost. Povedala mu je celo, da piše skrivaj dnevnik svojega življenja, tudi novele piše, upajoč, da jih nekoč obelodani. Možev tovariš pa je bil sotrudnik nekega zakonatega lističa, ki je imel malo naročnikov.

»Dajte mi brati svoja dela, gospa... Dovolj, da sem pogledal v vaše oči, pa sem takoj uganil. Iz vas bo nova Colette!...«

»Preveč je hvale...« je ugovarjala gospa Lardentova vsa srečna.

Končalo je s tem, da mu je dala brati svoje spise. Bile so to srednjedobre šolake vaje brez sloga in brez jedra.

»Izvrstno!... Izvrstno!... To je treba obelodaniti... Čaka vas Goncourtova književna nagrada... Novo moč smo odkrili...«

Tistega dne se je gospa Lardentova odločila, da se posveti slovnosti. Zasedla je jedilnico in jo izpremenila v pisarnico. Obdelovali so samo na oglu mize, ki je bila vsa pokrita s časopisi in rokopisi. Pohlevni in debeli Lardent je začuden opazoval ženo. Skrajaj bi je več ne poznal, tako se je razlikovala od nekdanje boječe deželanke.

In ko je predlagala ustanovitev literarnega salona, se ji ni upal upreti.

Toda za prvi večer je bilo težko zbrati primer- no število občinstva. Kako bi to reč izvedli?

Vdani svetovalec gospo Lardentove je sam prevzel to nalogo. Zabeležil si je na polji papirja imena neznanih revij, učencakov, tujcev z domačimi imeni, ki jih je omenjala dnevna kronika, književ- niki s čudovitimi psevdonimi, letalci, komiki in vsiljivi obiskovalci generalnih vaj.

Sodobna francoska romanopisica.

»Ni mogoče, da bi vsi ti ljudje mogli v našo hišo...« je pripomnila gospa.

»Ne bojte se: vselej kdo manjka.«

Toda proti pričakovanju so se odzvali skoraj vsi povabljeni ter zasedli salon rod'ne Lardentove, žejno praznili čaše šumečega vina, uničevali sendviče in sladčice med šumnimi pogovori.

Hišna gospodinja je bila silno prijazna z vsemi in vsa srečna izvrševala dolžnosti gostiteljice. Bila je uverjena, da je mahoma dosegla slavo.

Na sporedu večera je bila tudi umetniška točka.

»Gospoda,« je naznanila gospa Lardentova, »prosim nekoliko miru... Neprekosljiva in znamenita umetnica, gospodična Radinouardova, nam bo nekaj zaigrala.«

Zelo mršava gospodična Radinouardova je odložila svoje številne prstane, sedla h klavirju in izpod njenih prstov se je vsula trajna ploha številnih in zaporednih tonov na tihe in v usodo vdane zbrance.

Glasno pleskanje je pričalo o zadovoljnosti poslušalcev, da je znamenita umetnica doigrala. Ne- nadoma pa je gospodična Radinouardova zavpila:

»Moji prstani... Kje so moji prstani?«

Iskali so prevod. Gospodje so preiskovali pod omarami in poprosi. Pianistka je otepla s kri- lom in čipkami. Zaman... Nato je začela tožiti in jokati... Kakšna nesreča!

Lardent je bil v zadregi in nevoljen. Prosil je, naj gostje mirujejo, nato pa dejal:

»Nekaj hladnokrvnosti priporočam... Stvar ni huda... Nihče med navzočimi ne more biti osum- ljen... Vendar pa se utegne zgoditi, da kdo v do- bri veri zagreši nerodnost... Uverjen sem, da je nekdo iz raztresenosti vtaknil v žep prstane, zdaj pa ga je seveda sram to priznati. Pomagajmo mu popraviti pogrešek, ne da bi bili prisiljeni videti njegovo sramoto. Ugasnil bom luč za dve minuti; v tem času more vrtni prstane, ne da bi ga kdo prepoznal.«

Vzel je srebrni, fino rezljan krožnik, poročni dar radodarnega strica.

»Glejte ta krožnik postavim na klavir... V te- ku dveminutne teme se prstani povrnejo na kla- vir...«

Obrnil je stikalo. Sredi globoke tišine, ki je hkratu nastala, so slišali škripanje čevljev. Nekdo se je bližal klavirju. Rahel kovinski žvenk. Čevlji so vnovič zaškripali. Nato nič več.

»Mislim, da moremo zdaj prižgati luč,« je pred- lagal Lardent z olajšanim vzdihom.

»Da, da, obrnite...« so vzdiknili ostali. »Do- godek je zaključen.«

Luč je vnovič obšla salon in Lardent se je s smehljajočim obrazom približal klavirju.

Toda prstanov ni bilo tam.

Izgubil pa je tudi srebrni krožnik.